

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai

2022-07-

Nr. (12.21Mr)-

I 2022-06-29

Nr. 1D-3498

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Finansų ministerija išnagrinėjo Jūsų 2022 m. birželio 29 d. raštu Nr. 1D-3498 „Dėl įstatymų projektų derinimo“ (toliau – Raštas) pateiktus Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo projektą ir su juos susijusius įstatymų projektus.

Teikiame pastabas Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo projektui (toliau – VTĮ projektas):

1. VTĮ projekto 2 straipsnio 1 dalyje apibrėžiama aukštesniojo vadovo sąvoka („valstybės tarnautojas, šio įstatymo nustatyta tvarka priimtas vadovauti valstybės ar savivaldybės institucijai ar įstaigai <...>“), ir to paties straipsnio 2 dalyje nurodyta valstybės įstaigos vadovo sąvoka („valstybės tarnautojas, priimtas vadovauti valstybės ar savivaldybės institucijai ar įstaigai“) apibrėžiamos vienodai. Siūlytina tikslinti šias sąvokas.

2. VTĮ projekto 2 str. 9 d. apibrėžiamos ūkinio ir (ar) techninio pobūdžio funkcijos – veiklos, kuriomis yra užtikrinamas valstybės ar savivaldybės institucijos ar įstaigos savarankiškas funkcionavimas tam, kad ji galėtų tinkamai atlikti jai pavestas funkcijas: personalo tvarkymas, buhalterinė apskaita, turto valdymas, dokumentų valdymas, viešųjų pirkimų vykdymas, viešųjų ryšių palaikymas, tarptautinių ryšių palaikymas, vidaus auditas, teisinis atstovavimas, organizacinės kultūros palaikymas, projektų valdymas, korupcijos prevencija ir vidaus tyrimai ir kita ūkinio ar techninio pobūdžio veikla.

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAI) 2 straipsnio 18 dalyje įtvirtinta viešojo administravimo sąvoka – teisės aktais reglamentuota viešojo administravimo subjektų veikla, skirta teisės aktams įgyvendinti: administracinis reglamentavimas, administracinių sprendimų priėmimas, teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo priežiūra, administracinių paslaugų teikimas, viešųjų paslaugų teikimo administravimas. VAI 2 straipsnio 17 dalyje apibrėžiamas vidaus administravimas – veikla, kuria užtikrinamas viešojo administravimo subjekto, turinčio viešojo juridinio asmens statusą, savarankiškas funkcionavimas (struktūros tvarkymas, dokumentų, personalo, turimų materialinių ir finansinių išteklių valdymas), kad jis galėtų atlikti viešąjį administravimą.

Pažymėtina, kad VTĮ projekto 2 str. 9 d. apibrėžiama ūkinio ir (ar) techninio pobūdžio funkcijų sąvoka yra platesnė nei VAI apibrėžta vidaus administravimo sąvoka, ji apima veiklos sritis, kurias vykdant yra priimami administraciniai sprendimai ir/ar vykdoma teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo priežiūra. Pavyzdžiui:

2.1. Lietuvos Respublikos vidaus audito ir vidaus kontrolės įstatymo (toliau – VAVKĮ) 2 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad vidaus auditas yra nepriklausoma ir objektyvi tyrimo, vertinimo ir konsultavimo veikla. VAVKĮ 8 straipsnio 1 dalyje, apibrėžiamas vidaus audito tikslas – sistemingai ir visapusiškai vertinant viešojo juridinio asmens valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolę, padėti įgyvendinti viešojo juridinio asmens veiklos tikslus. Vienas iš pagrindinių vidaus audito uždavinių yra tirti ir vertinti viešojo juridinio asmens valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolę,

teikti viešojo juridinio asmens vadovui rekomendacijas dėl viešojo juridinio asmens valdymo, rizikos valdymo ir vidaus kontrolės tobulinimo, konsultuoti viešojo juridinio asmens vadovą, viešojo juridinio asmens administracijos padalinių ir (ar) viešajam juridiniam asmeniui pavaldžių ir (arba) atskaitingų viešųjų juridinių asmenų vadovus viešojo juridinio asmens valdymo, rizikos valdymo ir vidaus kontrolės klausimais. Vykdamas šiuos uždavinius, atliekamos viešojo administravimo funkcijos – vidaus audito metu vykdoma teisės aktų ir administracinių sprendimų dėl viešojo asmens valdymo, rizikų valdymo ir vidaus kontrolės įgyvendinimo priežiūra, priimami administraciniai sprendimai privalomi audituojamam asmeniui.

2.2. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo nuostatomis, už korupcijos prevenciją atsakingi asmenys įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka atlieka korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, atlieka teisės aktų projektų antikorupcinius vertinimus. Kaip yra nurodyta Teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. kovo 12 d. nutarimu Nr. 243 „Dėl Teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės), 7 punkte, vertintojas, atlikdamas teisės akto projekto antikorupcinį vertinimą, analizuoja teisės akto projekto turinį, vertina teisės akto projekto lydimuosiuose dokumentuose pateiktą informaciją, pagal nustatytus kriterijus vertina teisės akto projektą, numato, ar teisės akto projekto nuostatos gali sudaryti sąlygas atsirasti ar plisti korupcijai. Taisyklių 11 punkte nurodyta, kad vertintojui nustačius teisės akto projekto trūkumą, galinčių sudaryti prielaidas korupcijai, teisės akto projekto tiesioginis rengėjas patikslina teisės akto projektą pagal vertintojo pastabas ir pasiūlymus ir (arba) pateikia savo argumentus dėl vertintojo pateiktų pastabų ir pasiūlymų, su kuriais nesutinka. Vykdamas šias funkcijas yra atliekamos viešojo administravimo funkcijos: priimami administraciniai sprendimai privalomi teisės akto projekto rengėjui.

Atsižvelgiant į tai, siūlytina įvertinti ar VTĮ projekte pateiktas ūkinio ir (ar) techninio pobūdžio funkcijų sąrašas atitinka VAI įtvirtintas viešojo administravimo bei vidaus administravimo sąvokas.

Taip pat siūlome VTĮ projekto 7 str. numatyti VTĮ projekto 2 str. 9 ir 12 dalių įgyvendinimo nuostatas.

3. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo ir su juos susijusių įstatymų projektų aiškinamajame rašte (toliau – Aiškinamasis raštas) pažymėta, kad „VTĮ projekte siūloma skatinti valstybės tarnautojų mobilumą sudarant galimybes eiti ne vienas, o kelias valstybės tarnautojo pareigas, būti laikinai perkeltam į įstaigos vadovo ar politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo pareigas“ (20 psl.). Rašte taip pat pažymėta, kad „siūloma skatinti valstybės tarnautojų mobilumą sudarant galimybes eiti ne vienas, o kelias valstybės tarnautojo pareigas. Taip pat siūloma nustatyti, kad karjeros valstybės tarnautojas jo sutikimu gali būti deleguojamas į kitą įstaigą ar organizaciją padėti įgyvendinti šios įstaigos ar organizacijos funkcijas.“ Tuo tarpu VTĮ projekto 5 str. 1 d. nurodyta, kad „valstybės tarnautojui draudžiama eiti daugiau negu vienas valstybės tarnautojo pareigas“. Siūlome įvertinti šį prieštaravimą.

4. VTĮ projekto 10 str. 3 d. nurodyta, kokiems atvejams esant gali būti be konkurso priimama į laikinojo valstybės tarnautojo pareigas. Numatant tokią galimybę, nėra aiškiai apibrėžti laikinojo valstybės tarnautojo karjeros klausimai, t.y. ar galimas laikinojo valstybės tarnautojo perkėlimas į kitas laikinojo valstybės tarnautojo pareigas toje pačioje įstaigoje ir ar bus vertinama laikinųjų valstybės tarnautojų tarnybinė veikla.

5. Atsižvelgdami į tai, kad VTĮ projekto 18 str. 3 ir 4 d. nurodytas analogiškas karjeros valstybės tarnautojo, einančio struktūrinio padalinio vadovo bei karjeros valstybės tarnautojo (išskyrus įstaigos padalinio vadovą) tarnybinės veiklos vertinimo tikslas, siūlome VTĮ projekto 18 str. 3 ir 4 d. nuostatas pateikti vienoje straipsnio dalyje.

6. VTĮ projekto 19 str. 3 d. nustatyta, kad įstaigos vadovas nustato įstaigos valstybės tarnautojų darbo apmokėjimo sistemą. Darbo apmokėjimo sistemoje turi būti detalizuojami įstaigos pareigybių sąraše esančių pareigybių pareiginės algos koeficiento, viršijančio VTĮ 1 priede nustatytą pareiginės algos koeficientą, dydžio nustatymo kriterijai ir, atsižvelgiant į nurodytuosius kriterijus, nustatomi didžiausi pareiginės algos koeficientų dydžiai, konkrečiai pareigybei nustatyti pareiginės algos koeficientų intervalai. Tai suteikia galimybę įstaigų vadovams patvirtinti skirtingas

darbo apmokėjimo sistemas ir numatyti skirtingus didžiausius tos pačios pareigybių grupės pareiginės algos koeficientų dydžius.

Svarbu pažymėti, kad nėra aišku kaip šie skirtumai būtų sprendžiami valstybės tarnautojų perkėlimo į kitas valstybės tarnautojų pareigas kitoje įstaigoje atvejais, t.y. kaip turėtų būti nustatoma pareiginė alga tais atvejais, kai perkeliant į lygiavertes pareigas kitoje įstaigoje, valstybės tarnautojo pareiginė alga yra didesnė, nei tos įstaigos darbo apmokėjimo sistemoje nustatytas didžiausias pareigybės koeficientas.

7. VTĮ projekto 31 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatyta, kad „<...>Karjeros valstybės tarnautojui ar įstaigos vadovui atsistatydinus iš pareigų sukakus senatvės pensijos amžiui ir įgijus teisę į visą senatvės pensiją, jo atleidimo iš pareigų dieną išmokama 2 mėnesių jo vidutinio darbo užmokesčio dydžio išeitinė išmoka.<...>“. Pažymėtina, kad iš šios formuluotės nėra aišku, kada ši išmoka turėtų būti išmokama, t.y. ar ši išmoka priklauso tik tam karjeros valstybės tarnautojui ar įstaigos vadovui, kuris įgijo teisę į visą senatvės pensiją dirbdamas konkrečioje įstaigoje ir atsistatydina iš pareigų, ar tokia išmoka priklausytų ir karjeros valstybės tarnautojui ar įstaigos vadovui, kuris įgijo teisę į visą senatvės pensiją dirbdamas vienoje įstaigoje, bet iš jos atsistatydino ir valstybės tarnautojo karjerą tęsia kitoje įstaigoje.

8. VTĮ projekte naikinamos valstybės tarnautojams taikytos socialinės garantijos, VTĮ projekto 29 str. 1 d. numatoma, kad valstybės tarnautojams suteikiamos Darbo kodekse numatytos atostogos.

Kaip yra pažymėjęs Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, „valstybės tarnybos santykiai, nepaisant tam tikrų panašumų, savo prigimtimi ir turiniu iš esmės skiriasi nuo santykių, kurie susiklosto tarp darbuotojų, dirbančių pagal samdos (darbo) sutartis, ir atitinkamų darbdavių.“ (2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas); „valstybės tarnautojai – ypatinga socialinė grupė, kurios specifiką lemia valstybės tarnybos paskirtis ir visuomeninis reikšmingumas, todėl valstybės tarnautojų teisinis statusas, teisių ir laisvių, kurias jie turi pagal Konstituciją ir įstatymus, įgyvendinimas negali neturėti reikšmingų ypatumų;“ (2007 m. kovo 20 d. nutarimas). Pažymėtina, kad valstybės tarnautojams, kaip specifinei socialinei grupei yra keliami specialūs reikalavimai, įtraukti ir į šį VTĮ projektą – nepriekaištinga reputacija ir lojalumas Lietuvos valstybei, su valstybės tarnautojo pareigomis nesuderinama veikla, taip pat Lietuvos Respublikos viešų ir privačių interesų derinimo įstatyme numatyta pareiga deklaruoti privačius interesus ir kt.

Manytina, kad keliant valstybės tarnautojams tokius specifinius reikalavimus, išsaugant valstybės tarnautojų vykdomų funkcijų reikšmingumą bei visuomeninę svarbą, atostogų reglamentavimo, socialinių ir kitų garantijų sistemos priartinimas prie Darbo kodekse numatytų socialinių ir kitų garantijų sistemos neatlieps valstybės tarnautojams keliamų specifinių reikalavimų, tik dar labiau sumažins valstybės tarnybos patrauklumą.

Atsižvelgdami į tai, siūlytume palikti šiuo metu galiojantį atostogų reglamentavimą bei nuostatas, kad valstybės tarnautojams yra garantuojamos einamos pareigos ir nustatytas darbo užmokestis artimųjų giminaičių (tėvų (įtėvių), vaikų (įvaikių), brolių (įbrolių), seserų (įseserių), senelių, vaikų, sutuoktinio, jo tėvų (įtėvių), vaikų (įvaikių), brolių (įbrolių), seserų (įseserių), partnerio, sugyventinio, jo tėvų (įtėvių), vaikų (įvaikių), brolių (įbrolių) ir seserų (įseserių) mirties atveju – iki 3 darbo dienų; taip pat, kai valstybės tarnautojai, gavę tiesioginio vadovo rašytinį (įskaitant gautą elektroninių ryšių priemonėmis) sutikimą, yra išvykę į sveikatos priežiūros įstaigą ir valstybės ar savivaldybės instituciją ar įstaigą, – iki 2 darbo dienų per mėnesį.

9. Siūlome VTĮ projekto 2 priedo „Lietuvos Respublikos įstaigų vadovų (valstybės tarnautojų) pareigybių grupės ir pareiginių algų koeficientai“ lentelės 2 eilutę išdėstyti taip:

„2.	Vyriausybės įstaigos vadovas, Nacionalinės teismų administracijos vadovas, direktorius, viršininkas	savivaldybės administracijos direktorius	3,8–4,8	2,8–4,3	1,8–3“.
-----	--	--	---------	---------	---------

Atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 20 str. 1 d. nurodyta, kad Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Finansų ministerijos vadovauja viršininkas.

Taip pat atitinkamai siūlome VTĮ projekto 1 priedo „Lietuvos Respublikos valstybės tarnautojų pareigybių grupės ir pareiginių algų koeficientai“ lentelės 3 eilutę išdėstyti taip:

„3.	Direktoriaus pavaduotojas (taikoma įstaigos vadovo pavaduotojui), viršininko pavaduotojas (taikoma įstaigos vadovo pavaduotojui) , prokuratūros kancleris, savivaldybės kontrolierius	Vyriausybės įgaliotinis	2,05	1,87	1,67“.
-----	--	-------------------------	------	------	--------

10. Siūlome Aiškinamojo rašto nuostatas išdėstyti taip:

10.1. „Pirmajame pokyčio etape pertvarkoma valstybės pareigūnų, **išskyrus Vadovybės apsaugos tarnybos, Specialiųjų tyrimų tarnybos, žvalgybos pareigūnų, prokurorų**, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo, bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų teisėjų, valstybės tarnautojų, **išskyrus statutinius valstybės tarnautojus**, atlygio sistema. Siūloma koreguoti minėtų kategorijų pareiginės algos (atlyginimo) bazę ir ją susieti su vidutiniu mėnesiniu bruto darbo užmokesčiu.“ (3 psl. 2 pastraipos 3 sakiny);

10.2. „Bazinio dydžio įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad ~~valstybės tarnybos įstaigų vadovų~~, valstybės politikų, valstybės pareigūnų, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo, bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų teisėjų, valstybės tarnautojų, karių, valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginės algos (atlyginimo) bazinis dydis planuojamiems metams (n) tvirtinamas atitinkamų metų Lietuvos Respublikos Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme pagal Lietuvos statistikos departamento paskelbtą praėjusių metų (n-2) vidutinį mėnesinį šalies darbo užmokestį (su individualiomis įmonėmis), kuris 2021 m. sudarė 1 579,4 euro¹.

Bazinio dydis bus taikomas ~~valstybės tarnybos įstaigų vadovų~~, valstybės politikų, valstybės pareigūnų, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo, bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų teisėjų, valstybės tarnautojų, valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginėms algoms (atlyginimams), karių tarnybiniams atlyginimams, įstatymų pagrindais sudarytų komisijų narių atlygiams, ~~kitoms teisės aktuose nustatytoms išmokoms ir atlygiams apskaičiuoti~~.

Valstybės pareigūnų, **išskyrus Vadovybės apsaugos tarnybos, Specialiųjų tyrimų tarnybos, žvalgybos pareigūnus ir prokurorus**, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo, bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų teisėjų, valstybės tarnautojų, **išskyrus statutinius valstybės tarnautojus**, pareiginėms algoms (atlyginimams) apskaičiuoti šio įstatymo nuostatos būtų taikomos nuo 2023 m. sausio 1 d.

Valstybės tarnybos įstaigų vadovų pareiginėms algoms apskaičiuoti šio įstatymo nuostatos būtų taikomos nuo šių vadovų naujos kadencijos pradžios. Dabartinių valstybės tarnybos įstaigų vadovų pareiginėms algoms šio įstatymo nuostatos galėtų būti taikomos tik tuo atveju, jei jie sutiktų sudaryti susitarimą dėl jo veiklos tikslų ir rezultatų likusiam kadencijos laikotarpiui, bet ne trumpesniam kaip 2,5 metų.

Valstybės politikų pareiginėms algoms apskaičiuoti šio įstatymo nuostatos būtų taikomos nuo valstybės politikų naujos kadencijos pradžios.

Vadovybės apsaugos tarnybos, Specialiųjų tyrimų tarnybos, žvalgybos pareigūnų, prokurorų, statutinių valstybės tarnautojų (įskaitant diplomatų) pareiginėms algoms, Valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginėms algoms (atlyginimams), karių tarnybiniams atlyginimams, **įstatymų pagrindais sudarytų komisijų narių atlygiams** apskaičiuoti šio įstatymo būtų nuostatos taikomos nuo 2024 m. sausio 1 d.“ (14 psl. priešpaskutinė ir paskutinė pastraipos ir 15 psl. pirma, antra ir penkta pastraipos);

10.3. „Projektams įgyvendinti reikės papildomų valstybės biudžeto lėšų. Atsižvelgiant į tai, kad siūloma valstybės pareigūnų, **išskyrus Vadovybės apsaugos tarnybos, Specialiųjų tyrimų tarnybos, žvalgybos pareigūnus ir prokurorus**, Konstitucinio Teismo, bendrosios kompetencijos

¹ Šaltinis: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=badb13ec-9576-484e-9399-09dd2270b2dd#/>.

ir specializuotų teismų teisėjų, **valstybės tarnautojų, išskyrus statutinius valstybės tarnautojus**, pareiginei algai (atlyginimui) apskaičiuoti taikyti naujo bazinio dydžio pagrindu apskaičiuotus koeficientus nuo 2023 m. sausio 1 d., o valstybės tarnybos įstaigų vadovų bei valstybės politikų pareiginei algai apskaičiuoti – nuo valstybės politikų naujos kadencijos pradžios (išskyrus tuos esamus valstybės tarnybos įstaigų vadovus, kurie sudarys susitarimą dėl jo veiklos tikslų ir rezultatų), papildomas didžiausias valstybės biudžeto lėšų poreikis pareiginėms algoms (atlyginimams) padidinti 2023 m. sudaro ~~22,73~~ **24,08** mln. Eur.“ (24 psl. paskutinė pastraipa)

10.4. „**Vadovybės apsaugos tarnybos, Specialiųjų tyrimų tarnybos, žvalgybos pareigūnams ir prokurorams, Valstybės tarnautojų, statutiniams valstybės tarnautojams**, valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų darbuotojų, karių pareiginėms algoms (atlyginimams) apskaičiuoti taikant naują pareiginės algos (atlyginimo) bazinį dydį, bus perskaičiuojami pareiginės algos koeficientai, todėl Įstatymo projektui įgyvendinti papildomų lėšų nereikės.“ (25 psl. 4 pastraipa).